

Gemensam årsrapport utredning och lagföring 2015

Utgivare: Polismyndigheten, Box 12256, 102 26 Stockholm och Åklagarmyndigheten, Box 5533, 114 85 Stockholm.
Dnr: A555.871/2014, Saknr: 902 och ÅM-A 2015/1225.

Innehåll

Sammanfattning	3
Inledning	5
Uppdraget	5
Genomförande och metoder	5
Allmänna förutsättningar för verksamheten.....	6
Polis och åklagare i samverkan	9
Mer effektiv samverkan med nya organisationer.....	9
Pågående gemensamt utvecklingsarbete	9
Resultat för verksamheten utredning och lagföring	12
Inkomna ärenden till polisen–skadegörelse och bedrägerier har ökat mest.....	13
Nedläggning av ärenden ökar för bedrägeribrott och skadegörelsebrott	14
Andel ärenden där förundersökning inleds minskar	14
Antalet ärenden till åklagare har minskat men utredningsandelen är oförändrad.....	15
Inflödet till åklagare påverkas av ansvarsfördelningen mellan myndigheterna.....	16
Skillnader i åklagarnas beslutsfördelning varierar med förutsättningarna för respektive brottstyp.....	17
Andelen lagföringsbeslut ökar beroende på många åtal för bedrägerier.....	19
Utredningarnas kvalitet fortsatt hög.....	19
Genomströmningstiderna påverkas av bedrägeribrotten.....	20
En gemensam analys och bedömning	22
Bilaga 1 – Verksamhetsutfall per brottskategori.....	23
Bilaga 2 – Definitioner av centrala begrepp och resultat	25
Bilaga 3 - Brottsindelning	28

Sammanfattning

Polismyndigheten och Åklagarmyndigheten har i uppdrag att gemensamt analysera och bedöma resultatet för verksamheten utredning och lagföring samt att redovisa de insatser som myndigheterna gemensamt har vidtagit, eller som pågår, i syfte att förbättra denna verksamhet.

Som en del av underlaget till den här rapporten har polisregionerna och åklagarområdena ombetts att gemensamt redovisa i vilka hänseenden som regionen är framgångsrik, vad som borde utvecklas och vilka pågående och planerade utvecklingsinsatser som finns. Polisregionerna och åklagarområdena har i sina svar inte bara pekat på förtjänster och brister vid utredning av vissa brottstyper utan även i de mer övergripande strukturerna. Flera regioner har exempelvis nämnt att strukturen och innehållet i samverkan mellan polis och åklagare är bra, liksom den samverkan som sker knutet till bland annat så kallade barnahus. Till det som bör utvecklas hör att förstärka kapaciteten i den polisiära förundersökningsledningen, och att utveckla systemet för återkoppling till alla delar av utrednings- och lagföringsprocessen. Flera regioner och åklagarområden efterfrågar också en mer långsiktig gemensam strategisk planering.

Under 2015 utvecklade myndigheterna ett uppföljningsverktyg i syfte att skapa en gemensam lägesbild att utgå från när det gemensamma resultatet ska diskuteras. Verktyget togs i bruk under slutet av 2015 och kommer under 2016 att utvecklas för att ge ytterligare analysmöjligheter.

Nedan ges en sammanfattning av de övergripande statistiska resultaten för 2015 i jämförelse med föregående år.

- Antalet inkomna ärenden till polisen ökade med 2 procent (från 1 255 700 till 1 280 600). Ökningen gäller främst skadegörelsebrott och bedrägeribrott.
- Polisen redovisade 161 500 ärenden till åklagare vilket är en minskning jämfört med föregående år (- 9 218, - 5,4 %). Minskningen omfattar flertalet brottskategorier. De procentuellt största minskningarna har skett för övriga brott mot person, övriga brottsbalksbrott och bedrägeribrott.
- Nedläggningsandelen (andel nedlagda ärenden av inkomna hos polisen) har ökat med 3 procentenheter sedan föregående år. Ökningen avser främst skadegörelsebrott och bedrägerier m.m.
- Av de ärenden som inkom till polisen och där förundersökningen inleddes redovisades 29 procent (utredningsandel) till åklagare vilket är samma andel som 2014.
- Antalet inkomna brottsmisstankar till Åklagarmyndigheten minskade med 28 500 (- 6 %). Den största minskningen har skett i brottskategorin bedrägeribrott (- 30 %, - 21 200) vilket hör ihop med att det under 2014 kom in några bedrägeriärenden med ett stort antal brottsmisstankar.
- Antalet beslut av åklagare ökade med 5 procent (+ 20 900). Det beror helt på ett stort antal beslut om åtal för bedrägeribrott, vilket inneburit att även antalet lagföringsbeslut ökat kraftigt (+ 10 %). Sammantaget har antalet beslut och antalet lagföringsbeslut båda minskat med 1 procent om bedrägeribrotten exkluderas. Minskningen är starkast i gruppen *övrigt (trafikbrott m.m.)*, som huvudsakligen innehåller bötesbrott på trafikområdet. Minskningen är en direkt följd av det minskade antalet ärenden redovisade från polisen.
- Totalt sett har andelen brottsmisstankar som lett till lagföring därmed ökat med 3 procentenheter – från 62 procent till 65 procent.

- Kvaliteten i redovisade ärenden från polis till åklagare är på en fortsatt hög nivå. Lagföringskvoten i färdiga polis- eller åklagarledda förundersökningar var 93 procent 2015 (+ 1,2 procentenheter).
- Genomströmningstiderna för polisens bearbetade ärenden minskade sammantaget från 90 till 88 dagar. Den totala genomsnittliga tiden från att anmälan inkommit till åklagarkammaren till dess att beslut fattats ökade under 2015 med 42 dagar till 138 dagar. Ökningen kan till största delen förklaras av att beslut har fattats för ett stort antal bedrägerimisstankar som varit under utredning under en lång tid. Den totala genomströmningstiden från färdig utredning till åklagarbeslut var 16 dagar under 2015 vilket är på samma nivå som året innan.

När det gäller det statistiska utfallet som presenteras i denna rapport är Polismyndighetens och Åklagarmyndighetens mått vad gäller antal inte direkt jämförbara. Polisen redovisar antal ärenden medan Åklagarmyndigheten redovisar antal brottsmisstankar. Detta påverkar möjligheten att göra en gemensam bedömning av resultaten.

Även om polis och åklagare använder olika mått är det tydligt att bedrägeribrotten haft en bidragande påverkan på resultatet hos både polis och åklagare under 2015. För polisen har även skadegörelsebrotten påverkat det nationella resultatet med fler nedlagda ärenden och en lägre andel ärenden där förundersökning inletts.

Sammantaget är kvaliteten fortsatt god i den brottsutredande verksamhet som polis och åklagare har gemensamt. Resultatet i brottsutredningsverksamheten ligger på samma nivå som förra året och handläggningen av brottmål håller hög och jämn kvalitet. Utredningsverksamheten står sedan tidigare inför en rad utmaningar och våra myndigheter har som utgångspunkt att ta tillvara de möjligheter till ökat samarbete som myndigheternas organisationsförändringar gett. Det pågår ett stort antal gemensamma aktiviteter för att skapa långsiktiga förutsättningar för att klara upp fler brott och öka lagföringen. Aktiviteterna är inriktade på både operativa och strategiska frågor, och sker på såväl lokal som nationell nivå.

Inledning

Uppdraget

Åtterrappporteringskravet lämnades av regeringen i december 2014 i respektive myndighets regleringsbrev för 2015. I regleringsbreven anges att Polismyndigheten och Åklagarmyndigheten gemensamt ska analysera och bedöma resultatet för verksamheten utredning och lagföring. Även de insatser som myndigheterna gemensamt har vidtagit, eller som pågår, i syfte att förbättra brottsutredningsverksamheten ska redovisas. Uppdraget ska redovisas till regeringen (Justitiedepartementet) senast den 31 mars 2016.

Genomförande och metoder

Projektets arbetsformer och organisation

En arbetsgrupp med representanter från båda myndigheterna har genomfört uppdraget.

Åklagarmyndigheten representerades av medarbetare från ekonomiavdelningen och överåklagaren för samordning och analys. Polismyndigheten representerades av medarbetare från ekonomiavdelningen och nationella operativa avdelningen (Noa). Respektive myndighet har haft ansvaret för texter och statistik inom sitt ansvarsområde.

Metoder

För redovisningen av resultatutvecklingen har en gemensam brottsstruktur använts. Arbetsgruppen har tagit fram statistiskt underlag för elva brottskategorier enligt polisens PRR-struktur¹ på nationell nivå. Därutöver finns en brottskategori för övriga bötesbrott främst avseenden vissa trafikbrott. I bilaga 3 i rapporten finns en utförligare beskrivning och redovisning av brottsindelningen.

Polisens och Åklagarmyndighetens mått vad gäller antal är inte direkt jämförbara. Polisen redovisar antal ärenden medan Åklagarmyndigheten redovisar antal brottsmisstankar. Ett ärende kan innehålla flera brott och ett brott kan avse flera misstänkta personer. För varje misstänkt person kan det finnas en eller flera brottsmisstankar. Ett utgående ärende hos polisen motsvarar i genomsnitt 2,7 inkomna brottsmisstankar hos Åklagarmyndigheten under 2015. Denna kvot varierar dock mellan olika brottskategorier och mellan olika tidsperioder.

Åklagarmyndigheten hanterar ytterligare brottsmisstankar utöver de som kommer från polisen. De kan även komma från andra myndigheter, exempelvis Tullverket. Dessutom kan brottsmisstankar läggas till av Åklagarmyndigheten i ärenden som ursprungligen kommit in från polisen, exempelvis om ytterligare brott upptäcks under utredningen. Nya brottsmisstankar skapas även om fler misstänkta tillkommer för brott som redan finns i utredningen.

I arbetet med denna rapport har en förfrågan gått ut till samtliga polisregioner och åklagarområden om utvecklingen av utrednings- och lagföringsverksamheten. De har ombetts att svara på vad som är framgångsrikt och vad som borde utvecklas samt vilka utvecklingsinsatser som har genomförts, pågår eller planeras. Detta redovisas i avsnittet *En gemensam analys och bedömning*.

Bedömningen av utredningsresultatet inom Polismyndigheten baseras primärt på utfallet av utredningsandelen (andel ärenden redovisade till åklagare av bearbetade ärenden) och lagföringskvot (andel positiva lagföringsbeslut av beslutade brottsmisstankar).

¹ PRR-struktur står för *Polisens resultatrapporter* och omfattar 11 brottskategorier, för ytterligare beskrivning se bilaga 3.

Allmänna förutsättningar för verksamheten

Förändringar i verksamhetsresultat bedöms ofta i förhållande till utfallet föregående år. I ett sådant kort perspektiv kan större omvärldshändelser eller interna förändringsarbeten ha en stor påverkan utan att verksamheterna för den skull presterat bättre eller sämre. Redovisningen behöver därför sättas i relation till sådana händelser eller förändringsarbeten som i det korta perspektivet högst troligt påverkat verksamhetsresultatet, såväl positivt som negativt.

Det är framförallt tre sådana områden som behöver beaktas i redovisningen av myndigheternas resultat 2015. Dessa är:

- den anmälda brottslighetens utveckling och förutsättningar att klara upp brott
- ombildningen till en polismyndighet
- migrantsituationen och förhöjt terrorhot.

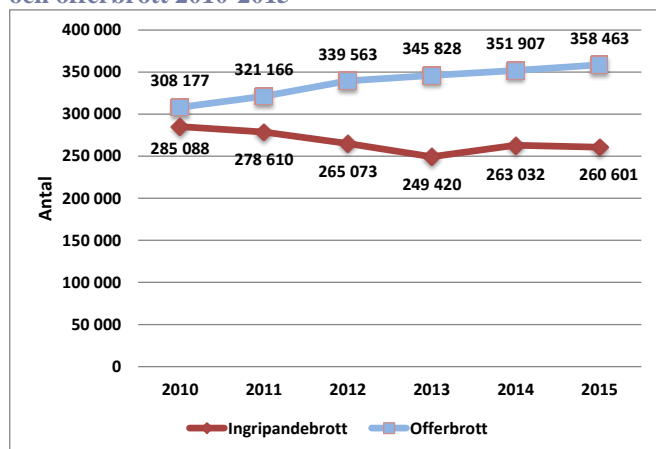
Den anmälda brottslighetens utveckling över tid

Brottsligheten (inkomna ärenden och anmälda brott) har varit relativt konstant under de senaste sex åren. Inflödet varierar visserligen, men i relativt liten omfattning. Detta innebär dock inte att brottsligheten är oförändrad. Under ytan finns tydliga trender när det gäller brottslighetens struktur och omfattning. Dessa trender påverkar polisens verksamhet och resultat och i förlängningen även Åklagarmyndighetens.

Under perioden 2010–2015 har ingripandebrotten² minskat med nästan 10 procent (se figur 1). Då det ofta finns en identifierad misstänkt person utgör ingripandebrotten en mycket hög andel av de inkomna ärendena som redovisas till åklagare. När inflödet av ingripandebrott minskar, minskar samtidigt antalet ärenden redovisade till åklagare i betydligt större omfattning än vid minskningar av inflödet för andra typer av brott.

Att antalet ingripandebrott minskat kan ha flera orsaker. En kan vara en minskad aktivitet från polisens sida vilket är fallet inom brottskategorin trafikbrott. Andra orsaker kan vara händelser i omvärlden. Ett exempel på detta är att det under 2015 har skett en tydlig minskning av både antalet inkomna ärenden och ärenden redovisade till åklagare inom brottskategorin narkotikabrott. Denna nedgång sammanfaller i tid med de omprioriteringar av resurser som gjorts sedan september med anledning av migrantsituationen och terrorhoten.

Figur 1. Antalet till polisen inkomna ärenden avseende ingripandebrott och offerbrott 2010-2015

² Med ingripandebrott menas de brott som vanligtvis upptäcks genom spaningsinsatser från exempelvis polis. I detta exempel har narkotikabrott, trafikbrott, butikstillgrepp och övriga specialstraffrättsliga brott använts.

Samtidigt som ingripandebrotten har minskat har vissa typer av offerbrott³ ökat kraftigt (se figur 1). Ett exempel på detta är de it-relaterade brotten. Det gäller framförallt olika typer av bedrägeribrott, men också hot och ofredanden som sker på bland annat sociala medier. Under de senaste åren har den snabba tekniska utvecklingen öppnat för nya sätt och möjligheter att begå brott. Detta gäller både för enskilda personer och den organiserade brottsligheten⁴. Den här typen av brott är generellt sett svår att utreda.

Under de senaste två decennierna har det dödliga våldet minskat i Sverige. Detta gäller även flera andra västländer⁵. Minskningen tycks delvis vara relaterad till förändringar i alkoholkonsumtionen och det är framförallt det spontana, alkoholrelaterade dödliga våldet mellan män som minskat.

Samtidigt är det dödliga våldet med skjutvapen relativt oförändrat men strukturerna har förändrats. Antalet och andelen fall som skett i samband med kriminella konflikter i storstadslänen har kontinuerligt ökat, medan antalet och andelen fall som rör andra sammanhang än kriminella konflikter utanför storstadslänen minskat påtagligt. Det dödliga våldet där skjutvapen används i samband med kriminella konflikter har framförallt ökat i Västra Götaland och Skåne. En påtagligt hög andel av detta våld inträffade i storstadslänens socialt mest utsatta områden.

Den här typen av brott tar stora utredningsresurser i anspråk och brotten är mycket svårupplösta, bland annat beroende på att de oftast skett utomhus på allmänna platser och utan fysisk kontakt mellan offer och gärningsperson.

Förutsättningarna för att klara upp brott varierar

Det finns ett antal faktorer som påverkar möjligheten att redovisa och klara upp brott. En sådan faktor är att brottskategorierna och brotten i de olika brottskategorierna har olika karaktär. Olika karaktär kan vara att det exempelvis ofta finns gärningsperson och vittnen redan i utgångsläget medan det i andra fall saknas. Detta påverkar resultatnivåerna.

En annan faktor att ta hänsyn till är att polis och åklagare varken kan eller ska utreda alla anmälda brott. Det finns en rad orsaker till detta. En förundersökning behöver till exempel inte inledas om det är uppenbart att brottet inte går att utreda. Det är heller inte alltid motiverat, till exempel av processekonomiska skäl, att lägga ned stora utredningsresurser på att utreda alla brott. Vissa brott kan vara så genuint svårlösta att de åtgärder och resurser som skulle krävas för en utredningsframgång inte står i rimlig proportion till brottets svårighetsgrad. Ibland är det inte ens teoretiskt möjligt att klara upp ett brott, till exempel vid påhittade brottsanmälningar. Förväntningar om en total upplösning är alltså inte realistiska.

Förändringar i utredningsresultatet beror inte bara på vad som händer inom myndigheterna, utan också på vad som händer i omvärlden. Det är relativt vanligt att förändringar i utredningsresultat beror på faktorer som i varierande grad är svåra eller omöjliga för polisen eller Åklagarmyndigheten att påverka. Det kan exempelvis vara förändringar i brottsstruktur, brottsmodus eller anmälningsbenägenhet.

Mer om förutsättningar att klara upp brott, brottets karaktär och upplösbarhet finns att läsa i tidigare gemensamma rapporter från Polismyndigheten och Åklagarmyndigheten.⁶

³ Offerbrott är exempelvis våldsbrott, övriga brott mot person, bedrägeribrott m.m. vilka också använts som illustration i figur 1.

⁴ Riksrevisionen (RiR 2015:21), *It-relaterad brottslighet. Polis och åklagare kan bli effektivare*.

⁵ Brottsförebyggande rådet (2015:24) *Det dödliga våldet i Sverige 1990–2014*.

⁶ Exempelvis *Gemensam årsrapport utredning och lagföring 2014, Polismyndighetens och Åklagarmyndighetens gemensamma redovisning av resultatet avseende utredning och lagföring enligt regleringsbrevets återrapporteringskrav*. Dnr: A001.274/2014, ÅM-A 2015/0334.

Ombildningen till en polismyndighet

Den pågående ombildningen till en polismyndighet är den största förvaltningsreform som har skett i Sverige på närmare femtio år. Uppdraget att genomföra reformen står i förgrunden för Polismyndigheten under de närmaste åren. Den nya organisationen ska fungera och beslut om verksamhetens inriktning ska få genomslag. Samtidigt ska man ta till vara de möjligheter den nya organisationen ger, till exempel vad gäller enhetliga arbetssätt och att dra nytta av polisens samlade kompetens.

En reform av den här storleken påverkar polisens verksamhet och därmed resultat. Några stora förändringar som pågår eller förbereds är tillsättningar av nya chefer, geografisk ombildning och omflyttning av personal samt en helt ny organisation för polisens ledningscentraler. Inom polisens utredningsverksamhet pågår också ett omfattande reformarbete där bland annat en helt ny ärendefördelningsplan i grunden förändrar var i organisationen olika brottstyper ska utredas.

Allt detta påverkar polisens verksamhet. Tidigare erfarenheter från liknande omorganisationer inom andra svenska statliga myndigheter, polismyndigheter utomlands och andra stora organisationer visar också att produktionsresultat i regel försämras under reformfasen.

Migrantsituationen och förhöjt terrorhot

De kraftiga migrationsströmmarna i Europa under hösten 2015 har ökat belastningen på Polismyndigheten. Med anledning av detta utlyste polisen under hösten en nationell särskild händelse benämnd ”Alma”. Under 2015 sökte knappt 163 000 personer asyl i Sverige, vilket är fler än någonsin tidigare. Enligt Migrationsverkets senaste prognos⁷ kan det röra sig om ett mycket stort antal asylsökande även under 2016 och framåt.

Utöver en ökad arbetsbelastning för den gränspolisiära verksamheten har situationen inneburit en ökad arbetsbelastning för framförallt polisens samlade resurser i yttre tjänst. Migrantsituationen har under året haft en väsentlig påverkan främst på polisens verksamhet med

- inre gränskontroll
- inre utlänningskontroll
- verkställigheter samt ordningshållning
- tillsyn vid asylboenden.

Även andra delar av polisens verksamhet påverkas. Exempelvis det brottsförebyggande arbetet och utredningsverksamheten.

Med anledning av omvärldsförändringar, och den förhöjda hotbilden och risken för terroristattentat i Sverige, har polisens arbete i samverkan med Säkerhetspolisen inriktats mot en högre vaksamhet, beredskap och vid behov särskilda tillsyns- och bevakningsinsatser.

⁷ Migrationsverket, dnr 1.1.3-2016-18258.

Polis och åklagare i samverkan

Mer effektiv samverkan med nya organisationer

Sedan flera år sker en kontinuerlig samverkan mellan polisens utredningsverksamhet och åklagare. Det är naturligt och nödvändigt i såväl små som stora frågor, och det gäller både operativa och strategiska frågor liksom lokala och nationella.

Det finns en väletablerad samverkan på den lokala nivån, mellan i första hand polisområdena och åklagarkamrarna, men också mellan lokalpolisområden och åklagare. Det finns också en struktur för löpande central samverkan där gemensamma nationella frågor diskuteras och tas om hand.

Åklagarmyndigheten medverkar exempelvis, genom chefen för Nationella åklagaravdelningen, i polisens operativa ledningsgrupp (Nolg).

Inför bildandet av Polismyndigheten anpassade Åklagarmyndigheten sin organisation så att den överensstämmer med polisens regioner. De nya organisationerna i respektive myndighet har lett till ett ökat samarbete i såväl strategiska frågor som uppföljningsfrågor mellan polisregioner och åklagarområden. Bland annat medverkar cheferna för åklagarområdena, i respektive polisregions operativa ledningsgrupp (Rolg). I förening med att de biträdande regionpolischeferna har tilldelats ansvaret för brottsutredningsverksamheten har förändringarna förenklat en konstruktiv samverkan mellan polis och åklagare, inte minst i frågor om ett effektivt utnyttjande av resurserna.

De mest påtagliga förändringarna har skett på nivån polisregioner/åklagarområden. Här finns numera bättre förutsättningar att identifiera vad som fungerar bra i regionen – och var – liksom vad som behöver utvecklas. Brister i enhetlighet kan enklare identifieras och goda exempel spridas. En annan positiv effekt är att brottstyper som kräver särskild kompetens eller förekommer sällan kan styras till en viss polisenhet inom regionen och utredningarna kan ledas av särskilt utpekade åklagare.

Möjligheterna att ta tillvara de positiva effekterna av myndigheternas organisationsförändringar utvecklas kontinuerligt. Som ett led i strävandena mot ett närmare samarbete hölls i december 2015 ett gemensamt chefsmöte där ett drygt hundratal operativa polis- och åklagarchefer under ledning av verkscheferna diskuterade frågor om inriktning och innehåll i gemensamma satsningar.

Pågående gemensamt utvecklingsarbete

I följande avsnitt redovisas några av myndigheternas gemensamma utvecklingsarbeten och insatser som gjorts eller pågår för att förbättra brottsutredningsverksamheten. Därutöver pågår arbete inom respektive myndighet i syfte att utveckla den egna verksamheten.

Ett nytt verktyg för gemensam uppföljning

En försvårande omständighet i samverkan mellan polis och åklagare är de åtskilda systemen för verksamhetsuppföljning. Polisens uppföljning baseras på ärenden, medan åklagarnas baseras på brottsmisstankar. I många hänseenden har det därför saknats en gemensam lägesbild att utgå från när verksamhetens resultat diskuterats.

Efter ett myndighetsgemensamt arbete under 2015 har ett gemensamt uppföljningsverktyg tagits fram, den så kallade PÅK:en (Polis – Åklagare – Kvalitet). PÅK:en redovisar, uppdelat på polisleda och åklagarledda brottsmisstankar, volymer, genomströmningstider och lagföring för grupper av brottstyper. Statistiken redovisas ackumulerat varje månad och görs för riket och nedbrutet på polisregion- och polisområdesnivå. Under 2016 kommer verktyget att utvecklas för att ge ytterligare analysmöjligheter. Statistiken används idag som ett komplement till respektive myndighets befintliga uppföljning.

PNU (revidering)

Utvecklingen av utredningsverksamheten är ett prioriterat område som under 2015 och 2016 utgör ett av polisens strategiska initiativ i verksamhetsplanen. Utgångspunkten är polisens nationella utredningsdirektiv (PNU), och fokus för arbetet är att utveckla och etablera en enhetlig, effektiv och ändamålsenlig utredningsprocess. Sedan juni 2015 pågår ett arbete, där även åklagare medverkar, med att revidera PNU samt att etablera en enhetlig och ändamålsenlig arbetsmetodik. Revideringen går i huvudsak ut på att:

- göra arbetsmetodiken tillgänglig på polisen intranät Intrapolis,
- ta fram nya metodstöd inom områden där det tidigare saknats,
- utveckla och uppdatera befintligt metodstöd,
- möjliggöra en effektiv förvaltning och fortsatt vidareutveckling av PNU.

Under 2016 kommer införande och informationsinsatser av arbetsmetodiken att ske.

Nationella beredningsgruppen

Under Noas ledning har en särskild nationell beredningsgrupp bildats med representanter från polisregioner, polismyndighetens ekonomiavdelning, NFC, Åklagarmyndigheten och Brå. Att representanter från Brå ingår i gruppen är ett bra exempel på att binda samman linjeverksamhet och forskning. Gruppen arbetar med att analysera avvikelser i utredningsresultaten och faktorer som påverkar resultaten. Gruppen tar fram förbättringsförslag där en viktig del i arbetet är att lära av varandra och att identifiera och sprida bra arbetsmetoder.

Beredningsgruppen har på uppdrag av Nolg gett polisregionerna i uppdrag att ta fram handlingsplaner för utveckling av utredningsverksamheten. Planerna omfattar utveckling inom ett antal områden som bedömts som särskilt viktiga:

- mängdbrott
- brott i nära relation
- överfallsvåldtäkter.

Polisregionerna har i sina handlingsplaner för 2015 redovisat tre åtgärder per brottsområde där syftet är att uppnå förbättrade utredningsresultat. Åtgärder kan exempelvis vara olika aktiviteter för att öka kvaliteten på de initiala utredningsåtgärderna, dels kompetenshöjande åtgärder (utbildning, rotationstjänstgöring). Det kan också vara att införa återkopplingssystem/återkopplingsmöten dels mellan polis och åklagare, dels mellan olika funktioner inom polisen. De åtgärder och resultat som kan kopplas till detta har följts upp centralt vid två tillfällen under 2015. Flera åtgärder är under genomförande varför det är för tidigt att dra några slutsatser om åtgärderna har haft en positiv påverkan på utredningsresultaten.

Ärende- och brottsamordning

Ibland förekommer en och samma person samtidigt för utredning i flera sammanhang, kanske på skilda orter. En effektiv handläggning förutsätter att polis och åklagare förmår att identifiera sådana fall och säkerställa en samordnad hantering. Under året har en uppdaterad gemensam överenskommelse om sådan ärendesamordning tagits fram men är ännu inte beslutad och genomförd.

Polismyndigheten har även samverkat med Åklagarmyndigheten i ett arbete med att ta fram en nationell modell för brottsamordning (operativ brottsanalys och forensisk analys), som ska införas inom polisen.

Frågan om samordning hanteras också inom den pågående revideringen av polisens nationella utredningskoncept (PNU).

Resultatanalysforum

Det finns ett resultatanalysforum som löpande under året analyserar utvecklingen av polisens resultat. Där diskuteras även metoder för uppföljning och analys. Forumet leds av polisens ekonomiavdelning, och består av representanter från samtliga polisregioner och flertalet av de nationella avdelningarna samt från Åklagarmyndigheten.

Under 2015 har bland annat brottstyperna trafikbrott och bedrägeribrott diskuterats. De diskussioner, kunskapsutbyten och uppdrag som genomförts har varit till stöd och hjälp i arbetet med att analysera och bedöma polisens resultat.

Forensisk verksamhet

Den forensiska verksamheten är en viktig förutsättning för den utredningsverksamhet som bedrivs av polis och åklagare. Den forensiska processen börjar med brottsplatsundersökningen och slutar när ärendet slutligen avgörs i domstol.

Arbetet inom den forensiska verksamheten är ofta väsentligt för brottsutredningar och kan vara den pusselbit som saknas för att man ska kunna utreda brott och lagföra. Med teknisk information och bevisning stöttar den forensiska verksamheten rättsväsendets aktörer genom att ge svar på frågor om vad som hänt och hur det har skett. Detta kan innefatta frågor som rör spårens egenskaper, kopplingar gällande orsak och verkan eller kopplingar mellan platser, spår och personer i tid och rum. Vikten av teknisk bevisning bedöms öka, i takt med teknikutvecklingen och nya möjligheter för mer avancerade undersökningar.

Den forensiska verksamheten är också en viktig länk i brottsamordningen till exempel för möjligheten att se likheter i tekniskt tillvägagångssätt mellan olika brott, för att sammanbinda brottsplatser med varandra, eller för att genom träffar från biometriska register koppla misstänkta personer till brottsplatser.

Under 2015 initierades ett utvecklingsarbete för att harmonisera och kvalitetssäkra hela den forensiska verksamheten avseende kompetens, analysmetoder och ärendehantering, inklusive resultatvärdering och rapportering. Målet är att uppnå en enhetlig, ackrediterad forensisk verksamhet. Utvecklingsarbetet avseende bland annat kortare handläggningstider har bedrivits gemensamt av polis och åklagare.

Kompetensutveckling

Gemensamma kompetensutvecklingsinsatser, exempelvis inom förundersökningsledning har genomförts. Detta har skett inom ramen för strukturen för samverkan mellan myndigheterna. Det har också bedrivits gemensamma insatser inom ramen för Polismyndighetens utbildningsverksamhet, exempelvis avseende polisens nationella förundersökningsledarutbildning. Under 2015 genomfördes också en myndighetsgemensam revidering av polisens nationella förundersökningsledarutbildning avseende praktik vid Åklagarmyndigheten. Det fattades beslut om att antalet erbjudna praktikplatser ska fördubblas till cirka 200.

Resultat för verksamheten utredning och lagföring

I avsnittet redovisas utfallet för verksamheten utredning och lagföring för Polismyndigheten och Åklagarmyndigheten.

De huvudsakliga mått som används i denna rapport framgår av tabell 1 nedan. Måtten beskrivs närmare i bilaga 2.

Polisens och Åklagarmyndighetens mått vad gäller antal är inte direkt jämförbara. Polisens redovisar ärenden medan Åklagarmyndigheten redovisar brottsmisstankar. Ett ärende kan innehålla flera brott och ett brott kan avse flera misstänkta personer. För varje misstänkt person kan det finnas en eller flera brottsmisstankar. Ett utgående ärende hos polisen motsvarar i genomsnitt 2,7 inkomna brottsmisstankar hos Åklagarmyndigheten under 2015. Denna kvot varierar dock mellan olika brottskategorier och mellan olika tidsperioder.

Tabell 1. Övergripande resultatmått för Polismyndigheten och Åklagarmyndigheten 2013-2015

	2013	2014	2015	Förändring%, %-enheter 2014-2015
Inkomna ärenden till polisen	1 222 198	1 255 713	1 280 639	2,0%
Bearbetade ärenden hos polisen ¹	543 567	579 126	544 019	-6,1%
Ärenden redovisade till åklagare	174 982	170 723	161 505	-5,4%
Utredningsandel (andel ärenden redovisade till åklagare av bearbetade ärenden)	32,2%	29,5%	29,7%	0,2 %-enheter
Förundersökningsandel (andel avslutade ärenden med inledd FU ² av totalt avslutade ärenden)	44,4%	45,4%	42,1%	-3,4 %-enheter
Antal inkomna brottsmisstankar till åklagare	460 748	467 610	439 083	-6,1%
Beslut av åklagare	402 906	382 899	403 755	5,4%
Lagföringsbeslut av åklagare	251 414	238 331	261 708	9,8%
Andel lagföringsbeslut av totalt antal brottsmisstankar med beslut	62,4%	62,2%	64,8%	2,6 %-enheter
Lagföringskvot (andel positiva lagföringsbeslut av beslutade brottsmisstankar)	90,7%	91,8%	93,0%	1,1 %-enheter

¹ Antal slutredovisade ärenden med inledd förundersökning (FU) eller där förenklat redovisningsförfarande till åklagare (RB 23:22 m.m.) använts.

² FU=förundersökning.

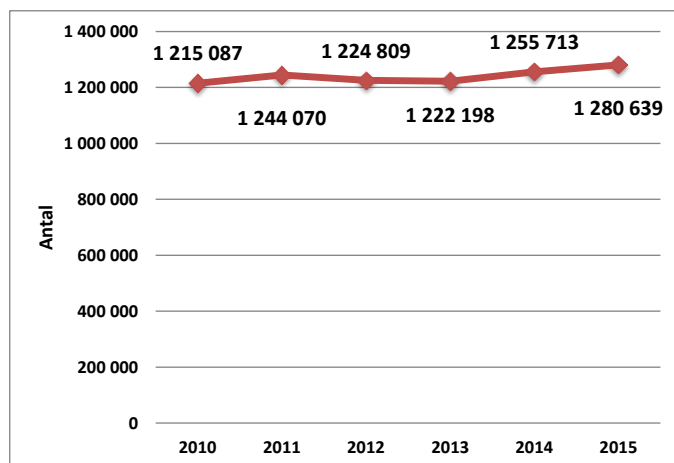
Polismyndighetens och Åklagarmyndighetens utfall påverkas påtagligt av bedrägeribrotten. För polisens del har inflödet av bedrägeribrott och även skadegörelsebrott påverkat bland annat bearbetade ärenden och

förundersökningsandelen⁸ 2015. För Åklagarmyndigheten har några stora bedrägeriärenden påverkat både inflödet 2013–2014 och beslut, lagföring och genomströmningstider 2015.

Inkomna ärenden till polisen – skadegörelse och bedrägerier har ökat mest

Under 2015 har antalet inkomna ärenden till polisen sammantaget ökat marginellt (+ 24 926, + 2,0 %) jämfört med 2014.

Figur 2. Antalet till polisen inkomna ärenden 2010-2015

De antalsmässigt största ökningarna har framförallt skett för skadegörelsebrott (+ 41 184, + 29,9 %) och bedrägeribrott m.m. (+ 10 167, + 7,3 %). Ökningen av skadegörelsebrott kan härledas till polisregionerna Stockholm och Väst där antalet inkomna ärenden för båda har ökat med ca 45 procent.

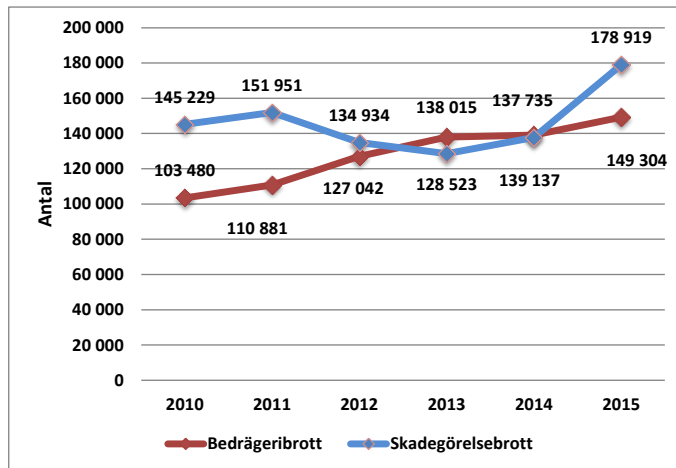
Skadegörelsebrott är en brottskategori där inflödet uppvisar mycket stora variationer över tid. Detta beror i stor utsträckning på förändringar i hanteringen av skadegörelsebrott, dels hos större anmälare (kollektivtrafikföretag och kommuner), dels inom polisen. Att antalet inkomna ärenden ökat mycket kraftigt 2015 behöver därför inte nödvändigtvis betyda att det begåtts betydligt fler klotterbrott. De klotterärenden som kommit in under året har inkommit ”klumpvis”. Kollektivtrafikföretag och kommuner samlar skadeanmälningar som registrerats och redovisas i klump till polisen. Detta innebär att det ofta blir en fördröjning mellan brottsdatum och inskrivningsdatum och en del av brotten kan även vara begångna under tidigare år.⁹

Bedrägeribrott m.m. är en brottskategori där inflödet har ökat mycket kraftigt under de senaste tio åren. Sedan 2006 har antalet inkomna ärenden ökat med 218 procent och sedan 2010 har antalet inkomna ärenden ökat med 44 procent (se figur 3). En starkt bidragande orsak till detta är den tekniska utvecklingen som möjliggjort att allt fler typer av bedrägeribrott kan begås.

⁸ Andel avslutade ärenden med inledd förundersökning av totalt avslutade ärenden.

⁹ Av de ärenden som inkom i polisregion Väst under februari-mars 2015 från den största anmälaren hade ca 75 procent ett brottsdatum som inföll 2014 eller tidigare. Liknande förhållanden är troliga även i polisregion Stockholm.

Figur 3. Antalet till polisen inkomna ärenden avseende skadegörelse- och bedrägeribrott 2010-2015

Antalet inkomna ärenden har minskat för vissa brottskategorier. De antalsmässigt största minskningarna har skett för tillgreppsbrott (exkl. i butik) (- 16 568, - 3,6 %) och övriga brottsbalksbrott (- 3 786, - 8,6 %). Positivt är också att brott mot person (våldsbrott och övriga brott mot person) minskat, om än marginellt.

En minskning som inte är positiv är minskningen av antalet inkomna narkotikabrott (- 3 267, - 6,2 %). Narkotikabrott är ett så kallat ingripandebrott, vilket innebär att inflödet styrs av polisens egna aktiviteter inom området. Antalet inkomna narkotikabrottsärenden har under perioden september–december 2015 legat på en betydligt lägre nivå än under motsvarande period 2014. Denna minskning sammanfaller i tid med de omprioriteringar av resurser som gjorts inom Polismyndigheten med anledning av migrantsituationen och terrorhoten. I övrigt har förändringarna för inkomna ärenden varit relativt små.

Nedläggning av ärenden ökar för bedrägeribrott och skadegörelsebrott

Antalet nedlagda ärenden hos polisen har ökat (+ 52 277, + 4,9 %) jämfört med 2014. Ökningen omfattar både de ärenden som avslutats utan att förundersökning inletts och de som avslutats efter det att förundersökning inletts. En starkt bidragande orsak till den relativt stora ökningen av nedlagda ärenden under 2015 är den stora ökningen av inkomna ärenden för skadegörelsebrott och bedrägeribrott m.m. De typer av skadegörelsebrott (klotter) och bedrägeribrott m.m. (datorbedrägerier) som ökat har i stor omfattning också avslutats utan att förundersökning inletts.

Andel ärenden där förundersökning inleds minskar

Andel ärenden för vilka förundersökning inletts minskade under 2015. Under perioden 2010–2014 låg förundersökningsandelen¹⁰ i medeltal på cirka 46 procent. Under 2015 minskade den till cirka 42 procent.

De relativt sett största minskningarna har skett för brottskategorierna skadegörelsebrott och bedrägeribrott m.m. De typer av skadegörelsebrott (klotter) och bedrägeribrott m.m. (datorbedrägerier) där inflödet har ökat mycket, har i stor omfattning också avslutats utan att förundersökning inletts. För skadegörelsebrott beror minskningen på att det saknades utredningsbar information för en mycket stor andel av det ökade inflödet av klotterärenden.

¹⁰ Andel avslutade ärenden med inledd förundersökning av totalt avslutade ärenden.

Under 2015 koncentrerades ökningen av inkomna bedrägeriärenden till framförallt datorbedrägeri. De uppskattas i huvudsak utgöras av kort- och kreditköp i annans namn, det vill säga brottet har inletts med ett identitetsintrång. Det vanligaste brottsupplägget för detta brott är kortbedrägeri där gärningspersonen antingen kommit över kortuppgifterna eller kortets data utan att ha själva kortet till hands, så kallad Card-Not-Present (CNP). Framförallt handlar det om köp över internet med hjälp av kortserienumret hos utländska företag samt svenska företag som saknar 3D Secure¹¹. Ökningen omfattar ärenden som är mycket svårutredda, vilket lett till att förundersökningsandelen minskat kraftigt från 34,5 procent till 22,7 procent.

Antalet ärenden till åklagare har minskat men utredningsandelen är oförändrad

Utredningsandelen är den indikator som inom polisen främst används för att sätta utredningsresultatet i förhållande till resultatmålet *brottsuppklaringen ska öka*. I denna indikator sätts antalet ärenden som redovisats till åklagare i relation till antalet bearbetade ärenden¹².

Antalet ärenden redovisade till åklagare minskade under 2015 (- 9 218, - 5,4 %). Minskningen omfattar flertalet brottkategorier. De procentuellt sett största minskningarna skedde i brottkategorierna övriga brott mot person (- 998, - 16,8 %), övriga brottsbalksbrott (- 650, - 12,0 %) och bedrägeribrott m.m. (- 1 898, - 11,9 %).

Även de bearbetade ärendena minskade under 2015 (- 35 107, - 6,1 %). De bearbetade ärendena uppvisar ett liknande mönster som ärenden redovisade till åklagare.

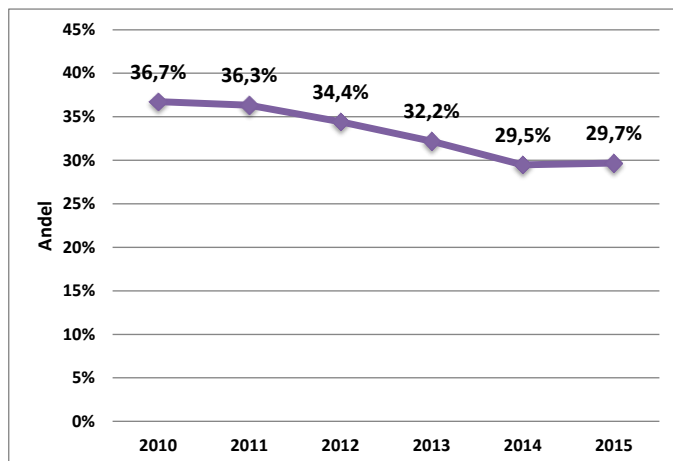
Under 2010–2015 har utredningsandelen (se figur 4) minskat från knappt 37 procent till drygt 29 procent under de två senaste åren. Möjliga förklaringar till detta, till exempel förändringar i brottsstruktur, förändrade bevis- och kvalitetskrav och förändrade resursprioriteringar inom polisen har redovisats i de senaste årens rapporter.¹³

¹¹ 3D Secure är en säkerhetsfunktion vid betalning med Visa eller MasterCard på nätet. 3D Secure kallas även Verified by Visa och MasterCard SecureCode. Funktionen innebär att konsumenten utöver att ange sina kortuppgifter även anger lösenord för att bekräfta köp.

¹² Bearbetade ärenden: Antal slutredovisade ärenden med inledd förundersökning (FU) eller där förenklade redovisningsförfarande till åklagare (RB 23:22 m.m.) använts.

¹³ Exempelvis *Gemensam årsrapport utredning och lagföring 2014, Polismyndighetens och Åklagarmyndighetens gemensamma redovisning av resultatet utredning och lagföring enligt regleringsbrevets återrapporteringskrav*. Dnr: A001.274/2014, ÅM-A 2015/0334.

Figur 4. Utredningsandel (andel ärenden redovisade till åklagare av bearbetade ärenden) 2010-2015

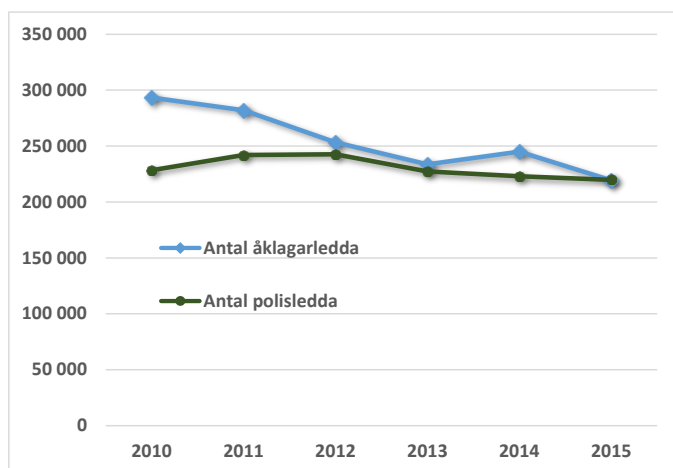

Inflödet till åklagare påverkas av ansvarsfördelningen mellan myndigheterna

Åklagare har till uppgift att handlägga de ärenden och brottsmisstankar som polisen överlämnar och kan inte i någon större utsträckning påverka omfattningen av inflödet. Uppgiften att leda förundersökningar är delad mellan åklagare och polis. Det är främst vid allvarligare brottslighet som utredningen leds av åklagare. Den närmare uppdelningen är reglerad mellan myndigheterna. Under en följd av år har tillämpningen successivt blivit mer strikt. Det innebär att polisen leder och – när det är motiverat – lägger ned en större andel förundersökningar i stället för att ärendet registreras in och beslutas av en åklagare.

Åklagarmyndighetens inflöde utgörs därmed av två huvuddelar, dels anmälningar om brott i de förundersökningar som ska ledas av åklagare, dels färdiga utredningar där polisen varit förundersökningsledare (se figur 5).

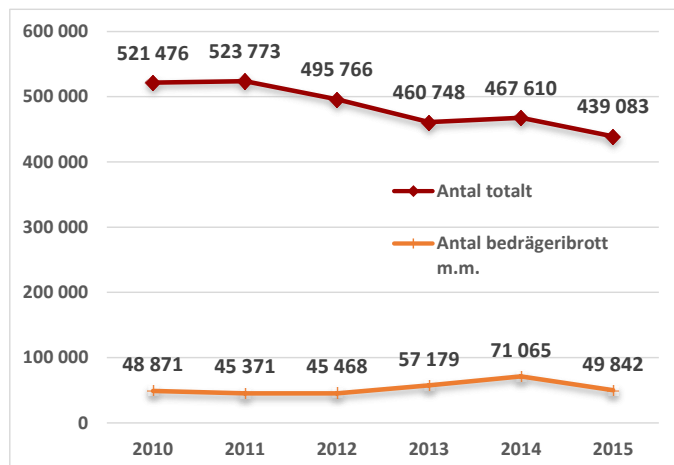
Figur 5. Antalet till åklagare inkomna brottsmisstankar för åklagarledda respektive polisledda utredningar, 2010-2015

Antalet inkomna brottsmisstankar har minskat med 28 500 (- 6 %) mellan 2014 och 2015. Den största minskningen har skett i brottskategorin bedrägeribrott (- 21 200, - 30 %). Minskningen hör ihop med att

det under 2014 kom in några bedrägeriärenden med ett stort antal brottsmisstankar. Den statistik som bygger på brottsmisstankar är förhållandevis känslig för enstaka mycket stora ärenden. Under senare år har det här fenomenet visat sig tydligt, inte minst inom brottskategorin bedrägeribrott m.m.

Figur 6. Antalet till åklagare inkomna brottsmisstankar, totalt och antal bedrägeribrott m.m. 2010-2015

Även kategorin *övrigt (bötesbrott m.m.)* som främst innehåller bötesbrott på trafikområdet har minskat (- 3 300, - 12 %), vilket är en direkt följd av det minskade antalet ärenden redovisade från polisen. Inom de flesta övriga brottskategorier har det skett små minskningar eller så är inflödet oförändrat. Sammantaget har antalet inkomna brottsmisstankar minskat med 2 procent om bedrägeribrotten exkluderas. Endast narkotikabrott och övriga specialstraffrättsliga brott har ökat, med vardera 1 procent.

Utvecklingen av inkomna misstankar om narkotikabrott skiljer sig från den minskning som skett för polisens ärenden. Orsaken till detta torde i första hand vara att ett ärende kan innehålla många brottsmisstankar. Åklagarmyndigheten har haft en kraftig ökning av antalet inkomna brottsmisstankar avseende överlåtelse av narkotika, där det i flera fall inkommit många hundra brottsmisstankar i enskilda ärenden. Antalet inkomna brottsmisstankar avseende innehav och bruk av narkotika har dock minskat marginellt.

Skillnader i åklagarnas beslutsfördelning varierar med förutsättningarna för respektive brottstyp

Antalet beslut ökade med 20 900 (+ 5 %) mellan 2014 och 2015. Den största förändringen har skett i brottskategorin bedrägeribrott (+ 68 %), trots att antalet inkomna brottsmisstankar minskade under 2015. Det förklaras av att en stor del av besluten avser brottsmisstankar som kommit in till åklagare året dessförinnan. Sammantaget har antalet beslut av åklagare minskat med 1 procent om bedrägeribrotten exkluderas. Minskningen är starkast i gruppen *övrigt bötesbrott m.m.*, som huvudsakligen innehåller bötesbrott på trafikområdet. Denna brottskategori har vanligen hög lagföringsandel. Det innebär att även antalet lagföringsbeslut minskat.

Som nämnts i det inledande kapitlet om förutsättningar för verksamheten varken kan eller ska polis och åklagare utreda alla anmälda brott.

För att skapa en bild av hur mycket som är möjligt att klara upp har Åklagarmyndigheten gjort en uppdelning av samtliga brottsmisstankar som hanterats på myndigheten utifrån ett antal kategorier.

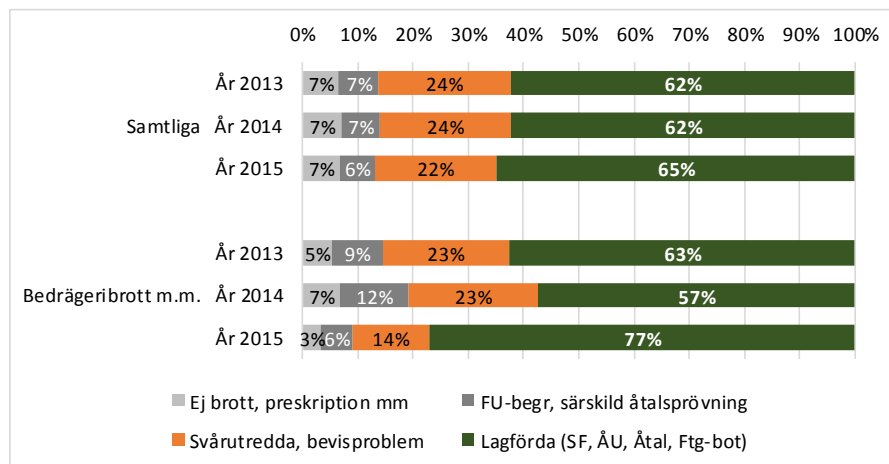
Kategorierna avser att spegla vilken typ av handläggning som varit aktuell hos åklagare, vilket i sin tur ger en indikation på förutsättningarna för upplärning. Kategorierna som tagits fram är följande:

- **Ej brott, preskription m.m.** Brottsmisstankar där det under utredningen/handläggningen framkommer att misstankarna omöjliggen kan leda till lagföring.
- **Förundersökningsbegränsning, särskild åtalsprövning.** Brottsmisstankar som inte bör utredas, t.ex. av processekonomiska skäl.
- **Svårutredda, bevisproblem.** Inbegriper brottsmisstankar med mycket varierande grad av förutsättning för lagföring, men åtminstone med någon teoretisk möjlighet till detta.
- **Lagföring.** Brottsmisstankar som avslutats med strafföreläggande, åtalsunderlåtelse, åtal eller företagsbot.

Dessutom fattar åklagare ett antal beslut som innebär att handläggning inte ska ske vid Åklagarmyndigheten. Det kan till exempel bero på att brottsmisstanken ska utredas vidare av en annan myndighet och att misstanken redan registrerats. Denna typ av beslut är bortrensade från ”antal beslut” i den här rapporten eftersom de inte innebär att åklagaren tagit ställning i åtalsfrågan.

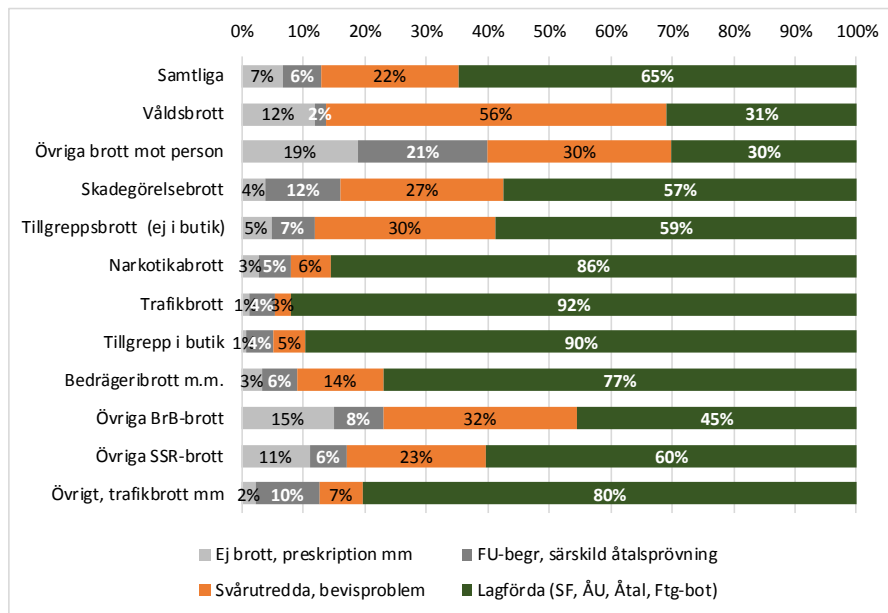
I figur 7 framgår beslutsfördelningen under 2013–2015 i de fyra kategorier där åklagare tagit ställning i åtalsfrågan. Fördelningen är relativt stabil mellan åren i de flesta brottskategorierna och totalt sett. Under 2015 påverkades fördelningen emellertid av de nämnda besluten avseende bedrägerier.

Figur 7. Uppläringsbarhet, misstankar hos åklagare 2013-2015, totalt samt särredovisning bedrägeribrott

Av samtliga åklagarbeslut 2015 avser 13 procent beslut som innebär att brottsmisstanken inte kan eller bör utredas (ej brott, preskription m.m. och förundersökningsbegränsning, särskild åtalsprövning). Drygt en femtedel (22 %) har lagts ned av andra skäl, främst på grund av bevisproblem. Det innebär vanligen att det inte gått att bevisa att den eller de som varit misstänkta har gjort sig skyldiga till brottet och att en fortsatt utredning inte bedöms kunna förändra bevisläget och leda till fällande dom. Lagföringsbesluten utgjorde 65 procent.

Figur 8. Uppklaringsbarhet, misstankar hos åklagare 2015

Som framgår av figur 8 varierar fördelningen mellan dessa olika kategorier av beslut påtagligt mellan olika brottstyper, även om beslutsfördelningen inom respektive kategori är stabil över tid.

Beslutsfördelningen varierar mellan brottstyperna även om lagföringsandelen kan vara likartad. Det framgår tydligt vid jämförelse mellan grupperna våldsbrott och övriga brott mot person, där det för den sistnämnda gruppen är klart vanligare att brottsmisstanken avslutats med ett beslut som innebär att misstanken inte kan eller bör utredas vidare.

Andelen lagföringsbeslut ökar beroende på många åtal för bedrägerier

Totalt sett ökade andelen lagföringsbeslut, ställt i relation till antalet brottsmisstankar med beslut, med 3 procentenheter jämfört med året innan. Ökningen förklaras helt av att brottskategorin bedrägeribrott ökade med 20 procentenheter, beroende på de stora bedrägeriärenden som nämnts. För övriga brottskategorier sammantaget minskade antalet lagföringsbeslut med 1 procent.

De analyser som Åklagarmyndigheten har gjort av lagföringsstatistiken visar att utfallet påverkas av flera faktorer som inte handlar om förmågan att samla bevisning till stöd för åtal eller annan lagföring. Inte minst påverkas den statistiska lagföringsnivån av ärendesammansättningen. I vissa brottskategorier lagförs nio av tio brottsmisstankar. Det är fråga om enkla brott som utreds av polis och redovisas som färdiga utredningar. I andra brottskategorier ligger lagföringsnivån kring tre av tio. Redan små förändringar av ärendesammansättningen påverkar därför den totala lagföringsnivån, t.ex. även om lagföringsandelen för de enskilda brottskategorierna är oförändrade.

Utredningarnas kvalitet fortsatt hög

Förundersökningar ska normalt redovisas till Åklagarmyndigheten när det på goda grunder kan förväntas ett positivt åtalsbeslut. Det finns dock ingen garanti att detta kommer att ske. Det är därför viktigt att följa

upp och analysera vilka beslut Åklagarmyndigheten tar i relation till de ärenden som polisen redovisar. För detta ändamål följer polisen upp måttet lagföringskvoten¹⁴.

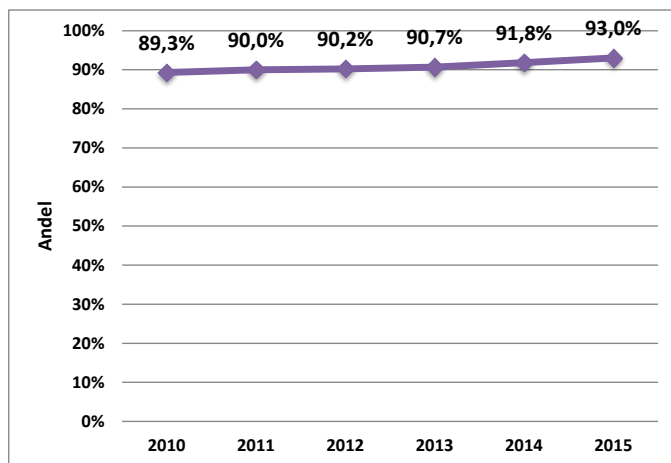
Under de sex senaste åren har lagföringskvoten kontinuerligt ökat (se figur 9). Den kontinuerligt ökande lagföringskvoten kan indikera att kvaliteten i de ärenden som redovisas till åklagare har blivit allt bättre under de senaste åren. Inom vissa brottskategorier, främst för de så kallade ingripandebrotten, är den så hög att det inte bedöms resurseffektivt att öka den ytterligare.

Under 2015 ökade lagföringskvoten marginellt från 91,8 till 93,0 procent, i förhållande till utfallet 2014. Ökningen av lagföringskvoten kan också härledas till både polis- och åklagarledda förundersökningar.

Sett till brottskategorier har lagföringskvoten ökat eller är oförändrad för flertalet av kategorierna. Marginella minskningar har skett i brottskategorierna övriga brottsbalksbrott, skadegörelsebrott och trafikbrott. För dessa brottskategorier ligger dock lagföringskvoten på ungefär samma eller högre nivåer som för 2013.

När polisen redovisar ett ärende till åklagare kan det också vara så att åklagare skickar tillbaka ärendet för komplettering av information. Under 2015 var andelen ärenden som skickats tillbaka till polisen oförändrat jämfört med året innan (15 %).

Figur 9. Lagföringskvot (positiva lagföringsbeslut där FU letts av polis eller åklagare av beslutade brottsmisstankar) 2010–2015

Genomströmningstiderna påverkas av bedrägeribrotten

Med genomströmningstid menas tiden från det att en förundersökning inleds tills ärendet antingen läggs ned eller redovisas till åklagare. För polisen har medelgenomströmningstiden¹⁵ för bearbetade ärenden totalt sett minskat från 90 till 88 dagar (- 2,2 %). Medelgenomströmningstiden har minskat för fem av elva brottskategorier. De brottskategorier där den minskat mest är tillgreppsbrott, tillgrepp i butik och bedrägeribrott. Medelgenomströmningstiden har ökat mest för övriga brott mot person och övriga specialstraffrättsliga brott. Medelgenomströmningstiden ökar om många äldre öppna ärenden avslutas. Om många yngre ärenden avslutas minskar den istället, vilket har varit fallet under 2015.

¹⁴ Andel positiva lagföringsbeslut där förundersökning letts av polis eller åklagare av beslutade brottsmisstankar.

¹⁵ Medelgenomströmningstiden avseende bearbetade ärenden: från inledd förundersökning till avslutat ärenden, dvs. antingen redovisat till åklagare eller nedlagt.

Måttet *tiden från att anmälan inkommit till en åklagarkammare till dess att åklagare fattat beslut* avser åklagarledda förundersökningar. Det innefattar utredningstid och tid för beslut. Den genomsnittliga tiden ökade under 2015 med 42 dagar till 138 dagar. Ökningen kan till största delen förklaras av att beslut har fattats för ett stort antal bedrägerimisstankar som varit under utredning under en lång tid. Det stora antalet brottsmisstankar ger ett kraftigt genomslag i Åklagarmyndighetens statistik. Genomströmningstiden för bedrägeribrotten har därmed mer än fördubblats från föregående år och var i genomsnitt 335 dagar under 2015.

Även för brottskategorin övriga brottsbalksbrott ökade genomströmningstiden påtagligt, från 127 till 151 dagar. Ökningen förklaras till stor del av ett fåtal ärenden gällande förskingring och trolöshet mot huvudman där tiden från inkommen anmälan till beslut om åtal varit närmare tre år. Utredningar om förskingring och trolöshet mot huvudman är, på samma sätt som utredningar om bedrägerier, ofta omfattande då de inte sällan rör systematisk brottslighet mot en eller flera målsägande.

Genomströmningstiden för övriga brott mot person har ökade (från 78 till 87 dagar). Ökningen är tydligast för ärenden som rör sexualbrott mot barn och då särskilt brotten utnyttjande av barn för sexuell posering och sexuellt ofredande av barn. Hälften av den ökade genomströmningstiden kan förklaras av två ärenden vid olika kammare med ett stort antal brottsmisstankar rörande utnyttjande av barn för sexuell posering och sexuellt ofredande av barn. Detta är brottstyper där bevisskäl ofta motiverar att alla brott handläggs i ett sammanhang. Utredningarna kräver ofta omfattande undersökningar av it-forensiker, vilket är en begränsad resurs. Även för arbetsmiljöbrotten som ingår här har genomströmningstiderna ökat påtagligt.

Den totala genomströmningstiden från färdig utredning till åklagarbeslut var 16 dagar under 2015 vilket är på samma nivå som året innan och inom det generella riktvärde på högst 30 dagar som myndigheten har beslutat om. För brottskategorierna varierar tiden mellan 6 dagar (övrigt, bötesbrott m.m.) och 27 dagar (bedrägeribrott). I genomsnitt beslutar alltså åklagare i åtalsfrågan efter drygt två veckor från det att en brottsutredning är färdig och i de enklare ärendena inom en vecka.

En gemensam analys och bedömning

Som en del av underlaget till den här rapporten ombads polisregionerna och åklagarområdena att gemensamt redovisa i vilka hänseenden som regionen är framgångsrik, vad som borde utvecklas och vilka pågående och planerade utvecklingsinsatser som finns inom utredningsverksamheten.

Polisregionerna och åklagarområdena har i sina svar inte bara lyft fram förtjänster och brister vid utredning av vissa brottstyper, utan även behandlat de mer övergripande strukturerna. Flera regioner har exempelvis pekat på att strukturen och innehållet i samverkan mellan polis och åklagare är bra, liksom den samverkan som sker knutet till bland annat så kallade barnahus.

Till de övergripande saker som bör utvecklas har flera sett behov av att förstärka kompetensen i den polisiära förundersökningsledningen. Andra ser behov av att utveckla rutiner för återkoppling till alla delar av utrednings- och lagföringsprocessen. Flera regioner och åklagarområden efterfrågar också en mer långsiktig gemensam strategisk planering.

Det gemensamma uppföljningsverktyget PÅK:en som myndigheterna tagit fram tillsammans möter till viss del de behov av ökad samverkan och återkoppling som polisregionerna och åklagarområdena efterlyst. Det finns därutöver ett stort antal pågående och planerade gemensamma utvecklingsinsatser på region- och områdesnivå. Några av de som lyfts fram är exempelvis granskning och genomgång av enskilda ärenden för att finna såväl bristande som god hantering samt bildandet av nätverk avseende till exempel bedrägeribrott, brott mot barn, brottsutbyte, ungdomsbrott och mängdbrott.

Det är bara vissa aspekter av kvalitet som går att följa med statistikverktyg. För att värdera kvaliteten måste man för de allra flesta av de rättsliga bedömningarna granska handläggningen av det enskilda ärendet. Sådan granskning sker regelbundet, exempelvis genom Åklagarmyndighetens tillsynsverksamhet men den ger sällan svar på frågor om den generella kvaliteten, hur den utvecklas över tid eller om regionala skillnader. Även inom Polismyndigheten pågår hos en del regioner löpande granskningar av ärenden för att se att processerna bedrivs på rätt sätt. Även sådant som i och för sig går att följa statistiskt måste emellertid värderas med försiktighet. Myndigheterna handlägger en stor variation av brotts- och ärendetyper. Mellan och inom dessa finns stora skillnader i förutsättningarna för exempelvis en snabb handläggning och en hög lagföring. Det medför att statistiska förändringar och skillnader många gånger hänger samman med förändringar och skillnader i ärendesammansättningen.

Polis och åklagare använder visserligen olika mått, vilket påverkar möjligheten att göra en gemensam bedömning. Det är ändå tydligt att bedrägeribrotten hade en bidragande påverkan på resultatet hos både polis och åklagare under 2015. För polisen har även skadegörelsebrotten påverkat det nationella resultatet med fler nedlagda ärenden och en lägre andel ärenden där förundersökning inletts.

Sammantaget är kvaliteten fortsatt god i den brottsutredande verksamhet som polis och åklagare har gemensamt. Resultatet i brottsutredningsverksamheten ligger på samma nivå som förra året och handläggningen av brottmål håller hög och jämn kvalitet. Utredningsverksamheten står sedan tidigare inför en rad utmaningar och våra myndigheter har som utgångspunkt att ta tillvara de möjligheter till ökat samarbete som myndigheternas organisationsförändringar gett. Det pågår ett stort antal gemensamma aktiviteter för att skapa långsiktiga förutsättningar för att klara upp fler brott och öka lagföringen. Aktiviteterna är inriktade på både operativa och strategiska frågor, och sker på såväl lokal som nationell nivå.

Bilaga 1 – Verksamhetsutfall per brottskategori

Polismyndigheten nationellt

Brottskategorier	Antal inkomna ärenden				Förändring	Antal bearbetade ärenden				Förändring	Antal ärenden redovisade till åklagare				Förändring
	2013	2014	2015	2014-2015	%	2013	2014	2015	2014-2015	%	2013	2014	2015	2014-2015	%
Brottskategorier	2013	2014	2015	2014-2015	%	2013	2014	2015	2014-2015	%	2013	2014	2015	2014-2015	%
Våldsbrott	123 782	126 673	125 418	-1,0%		108 520	110 319	107 851	-2,2%		23 409	21 900	20 331	-7,2%	
Övriga brott mot person	84 031	86 097	83 741	-2,7%		41 270	45 683	41 204	-9,8%		5 170	5 919	4 925	-16,8%	
Skadegörelsebrott	128 523	137 735	178 919	29,9%		18 573	19 895	19 003	-4,5%		4 585	4 038	3 695	-8,5%	
Tillgreppsbrott (exkl. i butik)	453 000	458 617	442 049	-3,6%		100 039	107 098	102 688	-4,1%		11 788	11 148	10 775	-3,3%	
Narkotikabrott	55 239	52 955	49 688	-6,2%		52 914	53 416	49 816	-6,7%		33 640	32 207	30 265	-6,0%	
Trafikbrott	37 493	41 295	42 411	2,7%		36 121	40 103	41 262	2,9%		30 604	31 846	32 737	2,8%	
Tillgrepp i butik	45 276	45 397	46 483	2,4%		36 923	37 154	37 707	1,5%		22 941	23 480	23 543	0,3%	
Bedrägeribrott m.m.	138 015	139 137	149 304	7,3%		72 927	81 336	68 426	-15,9%		14 050	15 913	14 015	-11,9%	
Ekonomiska brott ¹	362	165	136	-17,6%		706	125	85	-32,0%		116	10	8	-20,0%	
Övriga BrB-brott	45 065	44 257	40 471	-8,6%		26 258	26 759	24 375	-8,9%		5 968	5 436	4 786	-12,0%	
Övriga SSR-brott	23 769	24 095	24 265	0,7%		19 265	19 913	19 122	-4,0%		7 901	8 043	7 491	-6,9%	
Övrigt (bötesbrott mm) ³	87 643	99 290	97 754	-1,5%		30 051	37 325	32 480	-13,0%		14 810	10 783	8 934	-17,1%	
Totalt	1 222 198	1 255 713	1 280 639	2,0%		543 567	579 126	544 019	-6,1%		174 982	170 723	161 505	-5,4%	
	Utredningsandel (andel ärenden redovisade till åklagare av bearbetade ärenden)				Förändring %-enheter	Förundersökningsandel (andel avslutade ärenden med inledd förundersökning av totalt)				Förändring %-enheter	Medelgenomsnittstid avseende bearbetade ärenden				Förändring %
Brottskategorier	2013	2014	2015	2014-2015		2013	2014	2015	2014-2015		2013	2014	2015	2014-2015	
Våldsbrott	21,6%	19,9%	18,9%	-1,0%		87%	86%	86%	-0,5%		90	90	91	1,3%	
Övriga brott mot person	12,5%	13,0%	12,0%	-1,0%		49%	52%	49%	-3,8%		82	81	84	4,0%	
Skadegörelsebrott	24,7%	20,3%	19,4%	-0,9%		14%	14%	11%	-3,8%		87	79	78	-0,8%	
Tillgreppsbrott (exkl. i butik)	11,8%	10,4%	10,5%	0,1%		22%	23%	23%	-0,2%		61	63	60	-4,6%	
Narkotikabrott	63,6%	60,3%	60,8%	0,5%		98%	98%	98%	0,0%		80	83	83	0,0%	
Trafikbrott	84,7%	79,4%	79,3%	-0,1%		97%	98%	99%	0,7%		54	63	60	-4,8%	
Tillgrepp i butik	62,1%	63,2%	62,4%	-0,8%		79%	81%	81%	0,1%		62	58	54	-6,3%	
Bedrägeribrott m.m.	19,3%	19,6%	20,5%	0,9%		53%	56%	44%	-11,6%		136	152	149	-2,4%	
Ekonomiska brott ¹	16,4%	8,0%	9,4%	1,4%		92%	68%	65%	-2,9%		282	140	174	24,7%	
Övriga BrB-brott	22,7%	20,3%	19,6%	-0,7%		58%	59%	60%	1,2%		118	121	123	1,6%	
Övriga SSR-brott	41,0%	40,4%	39,2%	-1,2%		81%	81%	78%	-3,1%		138	137	139	2,1%	
Övrigt (bötesbrott mm) ³	49,3%	28,9%	27,5%	-1,4%		34%	37%	34%	-3,5%		61	66	68	1,9%	
Totalt	32,2%	29,5%	29,7%	0,2%		44%	45%	42%	-3,4%		87	90	88	-2,2%	
	Avslutade ärenden (nedlagda eller redovisade till åklagare)				Förändring %	Nedlagda ärenden (nedlagda ärenden med inledd FU eller ej)				Förändring %	Nedläggningsandel (andel nedlagda av inkomna)				Förändring %-enheter
Brottskategorier	2013	2014	2015	2014-2015		2013	2014	2015	2014-2015		2013	2014	2015	2014-2015	
Våldsbrott	125 401	127 785	125 654	-1,7%		100 478	104 308	105 672	1,3%		80%	82%	84%	2,5%	
Övriga brott mot person	83 723	87 060	84 583	-2,8%		77 097	79 596	79 703	0,1%		92%	91%	94%	2,8%	
Skadegörelsebrott	129 426	138 697	179 534	29,4%		124 708	134 447	176 081	31,0%		96%	97%	98%	1,1%	
Tillgreppsbrott (exkl. i butik)	454 098	463 983	448 015	-3,4%		440 327	451 036	438 674	-2,7%		97%	97%	98%	0,7%	
Narkotikabrott	53 863	54 425	50 754	-6,7%		20 225	22 310	20 731	-7,1%		38%	41%	41%	-0,1%	
Trafikbrott	37 106	40 958	41 836	2,1%		6 585	9 251	9 153	-1,1%		18%	23%	22%	-0,7%	
Tillgrepp i butik	46 447	46 039	46 683	1,4%		23 573	22 667	23 548	3,9%		51%	49%	50%	1,2%	
Bedrägeribrott m.m.	137 137	145 722	154 782	6,2%		106 232	117 764	140 301	19,1%		77%	81%	91%	9,8%	
Ekonomiska brott ¹	764	183	130	-29,0%		206	74	65	-12,2%		27%	40%	50%	9,6%	
Övriga BrB-brott	45 119	45 479	40 629	-10,7%		35 671	36 639	35 448	-3,3%		79%	81%	87%	6,7%	
Övriga SSR-brott	23 741	24 598	24 569	-0,1%		15 543	16 275	17 157	5,4%		65%	66%	70%	3,7%	
Övrigt (bötesbrott mm) ³	87 800	99 755	96 448	-3,3%		63 828	81 846	81 957	0,1%		73%	82%	85%	2,9%	
Totalt	1 224 625	1 274 684	1 293 617	1,5%		1 014 473	1 076 213	1 128 490	4,9%		83%	84%	87%	2,8%	
	Lagföringskvot (andel positiva lagföringsbeslut där FU letts av polis eller åklagare av beslutade brottsmisstankar)				Förändring %-enheter										
Brottskategorier	2013	2014	2015	2014-2015											
Våldsbrott	84%	86%	86%	0,3%											
Övriga brott mot person	81%	85%	87%	1,9%											
Skadegörelsebrott	81%	84%	83%	-0,7%											
Tillgreppsbrott (exkl. i butik)	87%	88%	88%	0,5%											
Narkotikabrott	95%	95%	96%	0,8%											
Trafikbrott	97%	97%	97%	0,3%											
Tillgrepp i butik	96%	96%	97%	0,3%											
Bedrägeribrott m.m.	85%	87%	94%	7,0%											
Ekonomiska brott ¹	78%	7%	60%	52,6%											
Övriga BrB-brott	86%	89%	87%	-2,0%											
Övriga SSR-brott	92%	92%	92%	-0,3%											
Övrigt (bötesbrott mm) ³	93%	92%	91%	-0,3%											
Totalt	91%	92%	93%	1,1%											

¹ Ekonomiska brott hanteras av Ekobrottsmyndigheten.

Åklagarmyndigheten nationellt

Brottskategorier	Antal inkomna brottsmisstankar			Förändring %	Antal beslut			Förändring %
	2013	2014	2015	2014-2015	2013	2014	2015	2014-2015
Våldsbrott	88 602	90 696	89 108	-2%	79 052	79 192	77 971	-2%
Övriga brott mot person	34 068	37 269	36 055	-3%	29 346	30 463	30 938	2%
Skadegörelsebrott	10 930	9 771	9 755	0%	9 784	8 204	7 859	-4%
Tillgreppsbrott (exkl. i butik)	28 959	28 270	27 253	-4%	23 207	21 730	20 828	-4%
Narkotikabrott	74 938	71 729	72 422	1%	65 815	63 617	64 568	1%
Trafikbrott	49 147	48 928	48 933	0%	46 333	45 779	45 836	0%
Tillgrepp i butik	31 212	31 500	31 316	-1%	28 802	28 995	28 626	-1%
Bedrägeribrott m.m.	57 179	71 065	49 842	-30%	41 015	36 823	61 963	68%
Ekonomiska brott ¹	2 300	56	140	150%	5 284	66	56	-15%
Övriga BrB-brott	24 193	23 659	22 501	-5%	21 013	20 386	19 252	-6%
Övriga SSR-brott	25 657	27 022	27 404	1%	22 490	22 749	23 695	4%
Övrigt (bötesbrott mm)	33 563	27 645	24 354	-12%	30 765	24 895	22 163	-11%
Totalt	460 748	467 610	439 083	-6%	402 906	382 899	403 755	5%

Brottskategorier	Antal lagföringsbeslut			Förändring %	Andel lagföringsbeslut av totalt antal brottsmisstankar med beslut			Förändring %-enheter
	2013	2014	2015	2014-2015	2013	2014	2015	2014-2015
Våldsbrott	26 544	25 271	24 056	-5%	34%	32%	31%	-1%
Övriga brott mot person	7 666	9 039	9 311	3%	26%	30%	30%	0%
Skadegörelsebrott	5 883	5 012	4 508	-10%	60%	61%	57%	-4%
Tillgreppsbrott (exkl. i butik)	13 409	12 544	12 220	-3%	58%	58%	59%	1%
Narkotikabrott	54 191	53 876	55 272	3%	82%	85%	86%	1%
Trafikbrott	42 021	42 034	42 159	0%	91%	92%	92%	0%
Tillgrepp i butik	25 318	25 745	25 643	0%	88%	89%	90%	1%
Bedrägeribrott m.m.	25 649	21 155	47 706	126%	63%	57%	77%	20%
Ekonomiska brott ¹	893	3	22	633%	17%	5%	39%	35%
Övriga BrB-brott	9 841	9 843	8 746	-11%	47%	48%	45%	-3%
Övriga SSR-brott	13 986	13 707	14 268	4%	62%	60%	60%	0%
Övrigt (bötesbrott mm)	26 013	20 102	17 797	-11%	85%	81%	80%	0%
Totalt	251 414	238 331	261 708	10%	62%	62%	65%	3%

Brottskategorier	Genomströmningstid (från inkommen anmälan till åklagare till åklagarbeslut)			Förändring %	Genomströmningstid (från färdigt fu-protokoll till åklagarbeslut)			Förändring %
	2013	2014	2015	2014-2015	2013	2014	2015	2014-2015
Våldsbrott	84	80	82	3%	20	15	15	-4%
Övriga brott mot person	78	78	87	12%	20	23	26	15%
Skadegörelsebrott	83	77	72	-7%	22	24	18	-24%
Tillgreppsbrott (exkl. i butik)	66	60	57	-5%	22	17	16	-6%
Narkotikabrott	84	90	83	-8%	18	15	14	-3%
Trafikbrott	51	44	45	2%	11	10	10	2%
Tillgrepp i butik	36	28	26	-5%	12	9	8	-12%
Bedrägeribrott m.m.	190	165	335	102%	45	44	27	-39%
Ekonomiska brott ¹	343	826	454	-45%	159	869	315	-64%
Övriga BrB-brott	134	127	151	19%	29	22	23	4%
Övriga SSR-brott	151	148	148	-1%	31	22	20	-9%
Övrigt (bötesbrott mm)	94	62	71	13%	6	6	6	7%
Totalt	106	95	138	44%	20	17	16	-5%

¹ Ekonomiska brott hanteras av Ekobrottsmyndigheten.

Bilaga 2 – Definitioner av centrala begrepp och resultat

Avslutade ärenden: Antal slutredovisade ärenden, dvs. slutredovisade till åklagare, nedlagda, överlämnade till annan myndighet och därmed avslutade i Polismyndighetens diarium.

Bearbetade ärenden: Termen *bearbetade ärenden* används inom polisen och avser antalet slutredovisade (avslutade genom redovisning till åklagare eller genom nedläggning) ärenden med inledd förundersökning (FU) eller ärenden där förenklat redovisningsförfarande till åklagare (RB 23:22 m.m.) använts. Beslut om förundersökning ska ha fattats med en av beslutskoderna nedan. Notera att i antal bearbetade ärenden visas endast information om att beslut har fattats om att inleda FU/RB 23:22, inte med vilken av dessa beslutskoder.

- Förundersökning inleds
- Förundersökning utvidgas
- Förundersökning övertas
- Förundersökning anses inledd genom tvångsåtgärd
- Utredning jml. RB 23:22

Beslut: Varje brottsmisstanke hos Åklagarmyndigheten avslutas med ett beslut av åklagare. Här avses beslut om lagföring eller avskrivning, det vill säga beslut som innebär att handläggningen kan betraktas som avslutad. Med avskrivning avses här beslut som innebär att en förundersökning läggs ned eller inte inleds, samt beslut att inte väcka åtal avseende en färdigställd utredning. Antalet beslut är mindre än det totala antalet beslutade brottsmisstankar. Detta beror på att de brottsmisstankar som endast omfattas av beslut av administrativ karaktär, till exempel överflyttning mellan åklagarkammare eller att överföra förundersökningen till polisen, här har exkluderats.

Förenklat utredningsförfarande: Ärenden redovisade enligt 23 kap. 21 § tredje stycket och 22 § rättegångsbalken (RB 23:21 och RB 23:22). Grundläggande för en förundersökning är att förundersökningsprotokoll (FUP) ska föras över vad som framkommit av betydelse för utredningen. I vissa fall finns det möjlighet att använda sig av ett förenklat utredningsförfarande, t.ex. där den normala påföljden är böter och när brottsutredning för enklare brott kan ske direkt på plats för enklare brott, finns möjlighet att använda sig av ett förenklat utredningsförfarande. Syftet med att tillämpa det förenklade utredningsförfarandet är huvudsakligen att spara tid och uppnå en förenklad process.

Förundersökningsandel: Andel ärenden med inledd förundersökning av avslutade ärenden. Med inledd förundersökning avses samma som beskrivs i bearbetade ärenden ovan

Förundersökningsbegränsning: Förundersökningsbegränsning innebär att man begränsar en brottsutredning till att enbart omfatta de mest väsentliga delarna, eller att vissa brott inte alls utreds. Det handlar oftast om att en och samma person är misstänkt för många brott och att straffet inte skulle påverkas av om man utreder ännu ett. Syftet är att resurserna ska användas så effektivt som möjligt.

Genomströmningstid, från inkommen anmälan till åklagare till åklagarbeslut: Antalet dagar (medelvärde) från det att en brottsmisstanke inkommer till åklagarkammaren till dess att beslut fattats av åklagare. Denna genomströmningstid bygger i princip endast på åklagarledda förundersökningar.

Genomströmningstid, från färdigt förundersökningsprotokoll till åklagarbeslut: Antalet dagar (medelvärde) från det att en brottsmisstanke inkommer till en åklagarkammare med färdigt

förundersökningsprotokoll eller motsvarande beslutsunderlag till dess att beslut fattats av åklagare. Denna genomströmningstid avser samtliga redovisade brottsmisstankar oavsett om polis eller åklagare varit förundersökningsledare.

Inkomna brottsmisstankar till åklagare: Antalet brottsmisstankar som inkommit till åklagare, antingen genom anmälan om brott där åklagare ska vara förundersökningsledare eller som färdig utredning där polisen ansvarat för utredningen.

Inkomna ärenden: Antal inkomna/upprättade handlingar/anmälningar som registrerats, diarieförts och godkänts (granskningsdatum finns) i polisens diarium. Ett inkommet ärende kan innehålla flera anmälda brott. Observera att trafikärenden som resulterat i en på plats godkänd ordningsbot inte ingår i detta mått.

Lagföringsbeslut: I begreppet lagföring ingår åklagarens beslut om åtal, strafföreläggande och åtalsunderlåtelse (inklusive straffvarning) – det vill säga att brottsutredningen avslutas utan någon påföljd – samt beslut om företagsbot.

Andelen lagföringsbeslut av antal brottsmisstankar med beslut: Antalet brottsmisstankar för vilka lagföringsbeslut fattats dividerat med det totala antalet brottsmisstankar med beslut, dvs. där beslut om lagföring eller avskrivning fattats. Måttet används av Åklagarmyndigheten som totalmått på andelen lagföring för alla de misstankar som hanterats av åklagare. Detta mått skiljer sig åt från det polisen använder sig av, se **Lagföringskvot**.

Lagföringskvot avser **andelen positiva lagföringsbeslut där förundersökning letts av polis eller åklagare av beslutade brottsmisstankar:** Antalet brottsmisstankar för vilka lagföringsbeslut fattats dividerat med antalet lagföringsbeslut samt beslut att inte väcka åtal i polis- och åklagarledda förundersökningar. Detta mått används inom polisen och skiljer sig från det mått som Åklagarmyndigheten använder genom att det inte avser beslut att lägga ned (eller inte inleda) förundersökning. Måttet används som ett kvalitetsmått på färdiga förundersökningar.

Medelgenomströmningstiden för bearbetade ärenden: från inledd förundersökning till avslutat ärende, dvs. antingen redovisat till åklagare eller nedlagt. Tas fram genom att dividera summan av alla dagar ärenden har varit öppna med antalet bearbetade ärenden. Måttet används inom polisen.

Nedlagda ärenden: Antal ärenden som slutredovisats genom nedläggning innan utredning startats eller nedläggning av pågående utredning. Ärendet läggs ned genom beslut av Polismyndigheten eller Åklagarmyndigheten.

Nedlägningsandel: Andel nedlagda ärenden av avslutade ärenden.

Uppklaringsbarhet har grupperats i fyra grupper. Syfte med indelningen i grupper är att tydliggöra i vilken mån ett brott är möjligt att klara upp.

Ej brott, preskription mm: Brottsmisstankar som det under utredningen/handläggningen framkommer att de inte kan eller ska leda till lagföring. Exempelvis kan det under utredningen framkommit att det inte är brott som lyder under allmänt åtal, det anmälda kan vara ringa fall eller inte brottsligt. I gruppen ingår även om gärningen är preskriberad och om den misstänkta har avlidit.

Förundersökningsbegränsning, särskild åtalsprövning: Brottsmisstankar som inte bör utredas av t.ex. processekonomiska skäl. Förundersökningsbegränsning innebär att man begränsar en brottsutredning till att enbart omfatta de mest väsentliga delarna, eller att vissa brott inte alls utreds. Särskild

åtalsprövning krävs vid vissa typer av brott, sådana brott får inte alls eller bara under speciella förutsättningar åtalas av åklagare.

Svårutredda, bevisproblem: Inbegriper brottsmisstankar med mycket varierande grad av förutsättning för lagföring, men åtminstone med någon teoretisk möjlighet till detta. Exempel är bevisproblem, att brottet skett utomlands och att den misstänkte är på okänd ort eller utomlands.

Lagförda: Brottsmisstankar som avslutats med strafföreläggande, åtalsunderlåtelse, åtal eller företagsbot.

Utöver detta fattar åklagare beslut av administrativ karaktär vilket innebär att handläggning inte ska ske vid Åklagarmyndigheten. Det kan exempelvis vara brottsmisstankar som avser misstänkta under 15 år, brottsmisstankar som ska utredas ytterligare av polisen innan de eventuellt ska hanteras av Åklagarmyndigheten, eller dubbletter som ska tas bort. Gruppen ingår inte i resultatredovisningen i denna rapport eftersom åklagare i dessa fall inte tagit ställning i åtalsfrågan.

Utredningsandel: Andel ärenden redovisade till åklagare av bearbetade ärenden.

Ärenden redovisade till åklagare: Antal ärenden som redovisats till åklagare avser de brottsärenden som i polisens register redovisats till åklagare och därmed avslutats i myndighetens diarium. Innehåller ärenden som redovisats till åklagare med:

- FU-protokoll
- FU-anteckning
- RB 23:22

Öppna ärenden: Antal öppna ärenden mellan inskrivningsdatum och efterfrågad tidpunkt. Hänsyn tas inte till om ärendet har slutredovisats och återupptagits under perioden. Antalet beräknas per den sista varje månad vid ett fastställt körningstillfälle nästföljande månad. Detta avser det mått som används inom polisen.

Bilaga 3 - Brottsindelning

Särskilt om indelningen av brottskategorier

Polisens utredningsresultat redovisas och bedöms normalt utifrån elva brottskategorier grupperade i tre brottsområden. Denna redovisning påverkar utfallet för brottskategorierna *trafikbrott* och *övriga specialstraffrättsliga brott* då dessa berörs av RIF-anpassning¹⁶ och driftsättning av Pust Siebel.

I statistiktabeller har det därför tillkommit ytterligare en brottskategori (övrigt, bötesbrott m.m.). Denna ytterligare indelning har varit nödvändig för att över tid kunna följa upp och bedöma utvecklingen inom brottskategorierna trafikbrott och övriga specialstraffrättsliga brott.

Den bakomliggande orsaken till den ytterligare indelningen är driftsättningen av it-systemet Pust Siebel i februari 2013 och den RIF-anpassning som gjorts i systemen. Anpassningen påverkade innehåll och omfattning av brottskategorierna *trafikbrott* och *övriga specialstraffrättsliga brott*. RIF-anpassningen innebar att endast de trafikbrottskoder som omfattades av trafikbrottslagen (1951:649), övriga trafikbrott med fängelse i straffskalan och sjölagen (1994:1009) kunnat registreras under brottskategorin *trafikbrott*.

Övriga polisspecifika trafikbrottskoder¹⁷ har istället registrerats på brottskod 9001 som ingår i brottskategorin *övriga specialstraffrättsliga brott*. Brottskod 9001 används för alla övriga bötesbrott som inte har en egen brottskod.

Brottskod 9001 har därför exkluderats från brottskategorin *övriga specialstraffrättsliga brott* och förts till brottskategorin *övrigt, trafikbrott m.m.* Till denna brottskategori har även trafikbrottskoderna 3006 (smitning) och 3161 (övriga trafikbrott med fängelse) förts. Detta beror på att polisen även registrerat trafikolyckor på dessa brottskoder vilket gör att inte heller dessa är jämförbara över tid. Dessa två brottskoder finns dock med i statistiken över lagföringskvot och effektiv lagföringskvot eftersom det inte redovisas några trafikolyckor till Åklagarmyndigheten.

Rikspolischefen beslutade den 20 februari 2014 att Pust Siebel skulle avvecklas under 2014. Orsaken till detta var att användandet av Pust Siebel inneburit problem avseende både teknik och användarvänlighet. Avvecklingen har genomförts och under senare delen av 2014 har ärenderegistreringen därför i stort sätt återgått till det normala. Även om ärenderegistreringen återgått till det normala kommer den särskilda indelningen av brottskategorier att behöva användas ytterligare ett antal år.

Våldsbrott

I brottskategorin ingår bland annat

- misshandel enligt 3 kap. 5–6 § BrB
- våldtäkt enligt 6 kap. 1, 4 § BrB
- olaga hot enligt 4 kap. 5 § BrB
- rån mot privatperson enligt 8 kap. 5, 6 § BrB
- grov kvinnofridskränkning enligt 4 kap. 4a § BrB.

¹⁶ Rättsväsendets informationsförsörjning.

¹⁷ Brottskoderna 3101, 3102, 3111, 3112, 3141, 3151, 3171, 3202, 3204 och 3291.

Övriga brott mot person

Brottskategorin består bland annat av brottstyperna

- ofredande enligt 4 kap. 7 § BrB
- ärekränkingsbrott enligt 5 kap. BrB
- hemfridsbrott (olaga intrång) enligt 4 kap. 6 § BrB
- dataintrång enligt 4 kap. 9c § BrB
- sexuellt tvång/övergrepp/ofredande enligt 6 kap. BrB (ej våldtäkt)
- vållande till annans död enligt 3 kap. 7, 10 § BrB
- vållande till kroppsskada eller sjukdom enligt 3 kap. 8, 10 § BrB

Skadegörelsebrott

Brottskategorin består av

- skadegörelsebrott enligt 12 kap BrB.

Tillgreppsbrott exkl. butikstillgrepp

Brottskategorin består av

- tillgreppsbrott enligt 8 kap. BrB, exklusive rån och tillgrepp i butik, varuhus o.d.

Narkotikabrott

I brottskategorin ingår bland annat brottstyperna

- innehav och bruk av narkotika samt överlåtelse enligt narkotikastrafflagen (1968:64)
- dopningsbrott enligt lag (1991:1969) om förbud mot vissa dopningsmedel.

Trafikbrott

I trafikbrott ingår

- brott mot trafikbrottslagen (1951:649)
- brott mot sjölagen (1994:1009), 20 kap.
- vållande till annans död i samband med trafikolycka, enligt 3 kap. 7 § BrB och övrig trafiklagstiftning.

De vanligast förekommande brottstyperna i trafikbrottslagen är olovlig körning/grov olovlig körning, rattfylleri/grovt rattfylleri och rattfylleri under påverkan av narkotika.

Vissa brottskoder har lagts i en egen kategori (*övrigt, trafikbrott m.m.*) vilka redovisas nedan.

Tillgrepp i butik

I brottskategorin ingår brottstypen

- stöld, snatteri utan inbrott från butik, varuhus, kommersiell utställningslokal, enligt 8 kap, 1, 2, 4 § BrB.

Bedrägeribrott m.m.

Brottskategorin består av

- brott enligt 9 kap. BrB – Bedrägeri och annan oredlighet
- brott mot bidragsbrottslagen (2007:612).

Ekonomisk brottslighet

Området omfattar allt arbete för att förebygga, utreda och lagföra ekonomisk brottslighet. Med ekonomiska brott avses brottsbalken 11 kap. brott mot borgenärer m.m., lagen (1967:531) om tryggande av pensionsutfästelse m.m., skattebrottslagen (1971:69), aktiebolagslagen (1975:1385), insiderlagen (1990:1342) eller lagen (1991:980) om handel med finansiella instrument, lagen (1986:436) om näringsförbud. Ärenden om dessa brott ska i princip enbart handläggas av Ekobrottsmyndigheten men det förekommer i undantagsfall att sådana brott inkommer till Polismyndigheten och Åklagarmyndigheten.

Övriga BrB-brott

Brottskategorin består av ett antal kapitel i brottsbalken. Det mest tongivande är

- 10 kap. BrB – Förskingring och annan trolöshet.

Övriga specialstraffrättsliga brott

I brottskategorin ingår brott mot specialstraffrätten (exklusive trafikbrottslagen och narkotikabrottslagen), såsom

- brott mot alkohollagen (2010:1622)
- brott mot vapenlagen (1996:67)
- brott mot knivlagen (1988:254)
- brott mot miljöbalken (1998:808).

Övrigt, trafikbrott m.m.

Brottskategorin omfattar de brottskoder som inte infördes i Pust (se förklaring ovan). Dessa är 3101, 3102, 3111, 3112, 3141, 3151, 3161, 3171, 3202, 3204, 3291 och 9001.